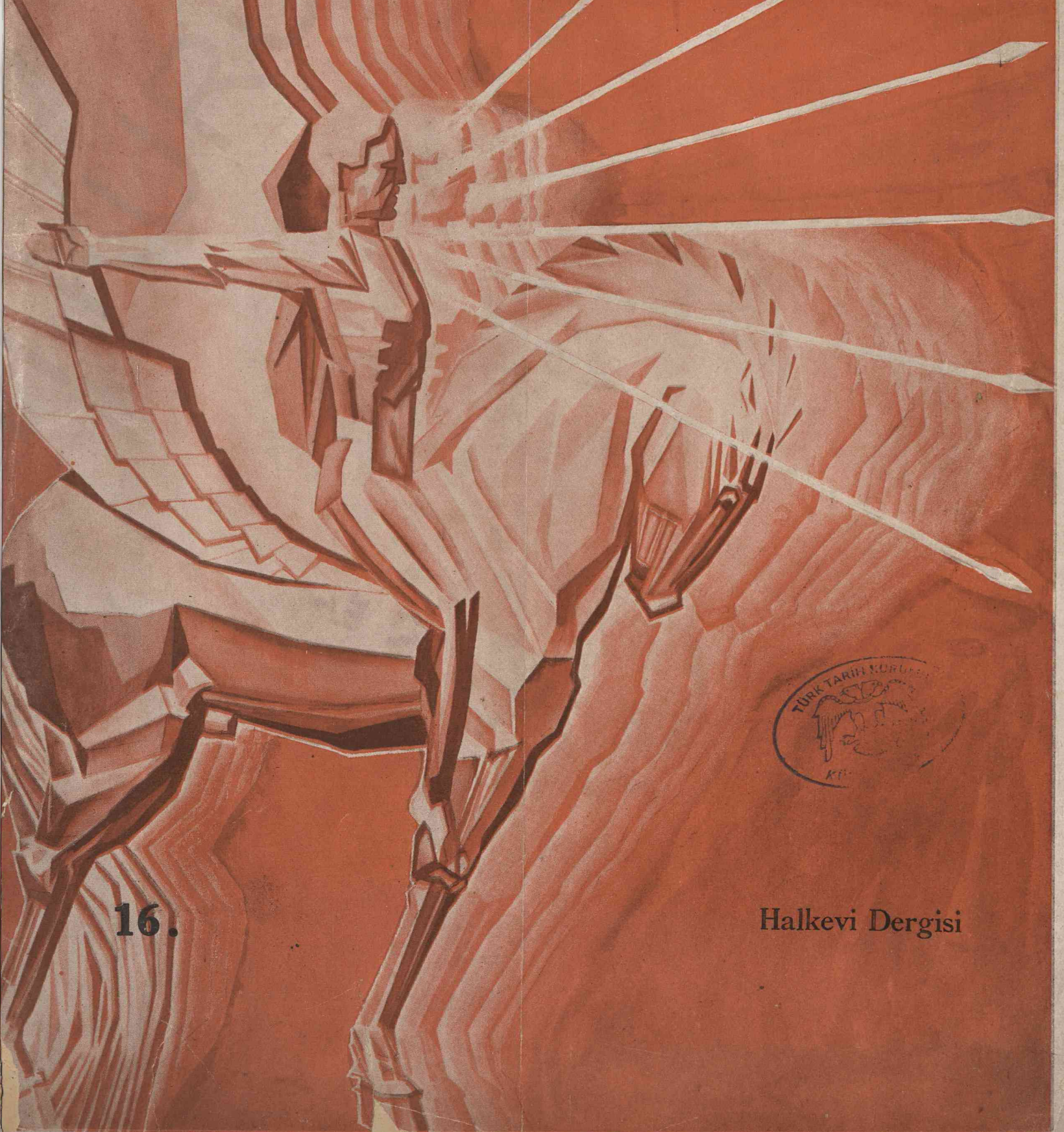

MUĞLA

16.

Halkevi Dergisi

İÇİNDEKİLER:

Bir Adım Daha.

C. AKER

Yurdumun Rengi ve Kokusu.

Ekmel İZDEM

İbrahim Şahidi.

C. AKER

Arzın Tarihçesi.

Ekmel İZDEM

Henrik İpsen.

Vehbi BAŞKO

Mendires kıyıları.

Muammer Lutfi BAHŞI

Hatay.

Ekmel İZDEM

Maniler

C. AKER

Vesikalar.

Burçak tarlası (Hikâye)

Hikmet Turhan DAĞLIOĞLU

MUĞLA

Cilt. 2 Sayı: 16.

Aylık Halkevi Dergisi.

— Haziran — 1938.

Basılmıyan yazılar geri verilmez.

Bir Adım Daha...

C. AKER

Köy Kalkınması

18 milyon Türk kütlesinin 14 milyonunu köylü teşkil eder. Bu büyük varlık Türk hayat ve kuvvetinin ana direğidir. Onun iyi bir hayata kavuşması Türk kudretinin yükselmesi, Türk inkilâp mesnedinin daha sağlam bir hale gelmesi demektir.

Türk köylüsü asırlar süren bir esaretin paslı zencirlerini Cümhuriyetin verdiği serbestlik içinde kırdı. Cümhuriyetten başka devirler Türk köylüsüne acımadı, onu en zalim bir şekilde idare etti hayat ve hayat hakkı namına ona hiç bir şey vermedi. Bilhassa köylü o idarelerin elinde zulmün envaini çekti.

Cümhuriyet kurulduğu gün en başta görülen işlerin içinde, esaret ve zulmün bakiyesi olarak asırlardan beri köylünün iligini sömüren âşarı kaldırmak olmuştur. Fakat bu kâfi değildi. Bin bir işkencenin en aman vermez bir şekilde hırpaladığı köylüyü yeni bir hayata kavuşturmak bir zuretti.

Bilhassa Kamalizim bunu yapmak mecburiyetindeydi. Çünkü Türk camlasının ana direğini köylü teşkil ediyordu. Bu kök, bu en esaslı varlık asırlarca hırpalanmış, asırlarca işkence çekmişti.

Köy kalkınması bu zaruretin bir neticesidir.
Köy kalkınması, köylüyü yeni hayata alıştırmak ve sokmak,

Köylüye hayat ve nefes vermektir. Bunun şumulu çok geniş olmakla beraber yapılması en önde gelen bir realitedir. Osmanlı hükûmetinden devralınan köyün hayata karşı koyabilecek hiçbir şeyi yoktu. Yaşayış kötü, servet yok, mesken fena, sıhhat adına ırvasa ve büyü, geyiniş en fena bir şekilde, çalışma vasıtaları ortaçağın köhnemiş ve denenmiş vasıtalarından ibaretti.

İşte köy kalkınması bütün bunları atacak, kıracak, parçalayacak... Yerine asrın, medenî asrın verdiği ve icap ettirdiği vasıtaları koyacaktır.

Kemalizim'in köylü ruhunda yaptığı değişiklik esaslı ve çok derindir. Kamalizim köylüye asrın icap ettirdiği bütün bütün ihtiyaçları temin edecektir. ediyor.

Köy kalkınması demek, köylünün servetini arttırmak, çift ve binek hayvanının dumura uğramış neslini ıslah etmek, meskenini, aile yaşayış tarzını, geyiniş şeklini, hatta ruh telâkkilerini değiştirmek demektir.

Bugün başlayan bu hareket bilhassa R. Gürelinin bıkmaq ve yorulmak bilmez mesaisile hızını almıştır. Vilâyetimiz köylerinde görülen, yol, bayındırlık, hayvan neslinin ıslahı, fidanlık kurulumu, arıcılık, tavukculuğun tam manasiyle ıslahı ve bunlar gibi işler köy kalkınmasının esasını teşkil etmektedir.

Yakın bir istikbal bize köylü hayatının çok başka bir şekilde değiştiğini gösterecektir. Buna bütün varlığımızla inanıyoruz.

YURDUMUN RENGİ VE KOKUSU

On beş buçukta, dün çiftlikte bulduğumuz eski arkadaşlardan Antalya Lisesi Fransızca öğretmeni Bay "Ş.", İstanbul pastanesine geldi. Öyle sözleşmiştik. On yediye kadar oturduk. Sonra halkevini gezmeye gittik. Eski Türkocağı, bilhassa ön cepesinde pek muhteşem. Kapıları, balkonu ve işlemeleri cidden enfes. Büyük kapıdan girilince karşımıza çıkan merdivenlerden ikinci kata çıkıyoruz. Solda Rus Elçisi tarafından hediye edilen çok san'atkârane bir tablo var: Timurun mezarı ve sandukası. Bir çok Semerkandlı Türk, huşu ile el bağlanmışlar. Tablo çok büyük. Resim cisimleşmiş, dile gelmiş. O kadar canlı...

Şark salonunu gezdikten sonra çok medhîni işittiğim müsamere salonunu ve sahneyi görmek istiyoruz. Fakat sahne tamir edilmekte olduğu için yalnız salonu gösteriyorlar. Yukarıdan, Atatürk'e tahsis edilen locadan, salonu bütün incelik ve haşmetiyle seyrediyoruz. Duyduklarımızla ve okuduklarımızla gördüklerimiz el ele tutuştular.

Bilhassa tezyinat çok nefis. Bu eski Türk sanatını, onun incelik ve zarafetini kavramak için halkevinin tiyatro salonu duvarlarını ve tavanlarını görmeli...

Eski Türkocağına her halde çok mermer harcanmış olmalı. Mermerin, ötekilerde bulunmayan başka bir güzelliği, sadelik içinde yüzen zarıflığı var.

Bir zamanlar Türkçülük ceryanlarının mihrakı olan bu müzeyyen yapı, şimdi de Türklüğün sosyal—kültürel varlığını yaratan, inkişaf ettiren müstesna bir yuvadır. Halkın evi, halkın ilim ve heyecan kaynağı. En temiz duygularımızı, en derin ulusal heyecanlarımızı yalnız ve ancak halkevlerinde yaşarız.

Esaslı incelemelere dayanmamakla beraber açılan halkevleri içinde hedeflerine yakalaşmış olanlar Ankara, İstanbul, Gaziantep ve Zonguldak evleridir diyeceğim. Yapı bakımından Elâzığ Ankara'dan sora ikincisidir. Fakat randımanı?.. İşte bir sual ki yalnız Elâzığ için değil, bütün diğer halkevleri için sorulmalı; cevapları—en doğru bir şekilde—verilmeli ve ondon sora bu

ulusal kâbeleri daha randımanlı, daha faydalı bir şekle koymanın çarelerini araştırıp bulmalıdır. Ben gördüğüm bazı halkevlerinin gidişine, çalışma tarzına, aldıkları sonuçlara bakarak onların teşkilinde güdülen hedeflerden henüz çok uzak olduklarını, halka faydalı olmadıklarını, hatta münevver gençliği bile kendilerine çekemediklerini—büyük bir iç sızısı ile—söylemekten kendimi alamıyacağım. Gerçi, buna birçok sebep göstermek mümkündür. Fakat şuna kaniim ki şefler bu işe el atsalar, evler kendilerine düşen ödevleri çok daha büyük bir kudretle başaracak hale gelirler. Bu işte, alınmasında fayda gördüğün bir çok tedbirden yalnız bir tanesini, fakat en mühimini, kaydedeceğim: Halkevi başkanlarını şefler seçmeli; onlar çok kültürlü, sempatik, hürmet telkin eden ve halkçı bir ruh taşıyan insanlar olmalı. İcap ederse Ankara'da bir kursa tabi tutulmaları ve Çankaya üniversitesinde bir kaç ders gördükten sora tayin edilecekleri yerlere uğurlanmaları.

Bundan soraki iş. sıkı bir temas ve mürakabedir. Halkevlerini, halkın sosyal gelişiminde, ulusal tesanüd ve sevgide biricik varlık telâkki ettiğim için düşüncelerimin bir kısmını şuracığa serpiştirdim.

16 Temmuz.

Saat altı. Uyanmışım, kalktım. Kavalımı yaptıktan sora eksiklerimi tamamlamak üzere çarşıya iniyorum. Saat "8.5., da istasyondayım. Haydarpaşa—Ankara—Samson katarı geldi. Uzun bir yolculuğa çıktığım için kompartımanın en iyi bir yerini yakalamak istiyorum. Aradan yarım saat geçmeden bir genç bay ile annesi olması ihtimali bulunan yaşlı bir bayan girdiler. İngilizce konuşabiliyorlar; fakat genç, Türkçeyi çok iyi biliyor. Madam da şöyle böyle konuşabiliyor. Bir az sora arkadaşın İngilizce öğretmeni olduğu anlaşıldı. Kayseri'ye gidiyorlarmış...

Vagonların bazılarını alıyorlar; yenilerini ilâve ediyorlar. İstasyon gittikçe kalabalıklaşmada. Kompartımanları önce bir kadın temizledi. Bizde temizlemek süpürmek ile müsavi gibi. O

halde düzeltelim: Süpürdü. Yani yerde bulunan pisliklerin bir kısmını küreğine aldı, diğer bir kısmını hava yolu ile ciğerlerimize yolladı.

Pençereleri kapatarak filit yaptılar. Daha sora da bir başkası küçük merdiveni ile, dışardan, vagonların tozunu aldı. Memurlardan biri kompartımanları gezerek pencereleri, kapıları, elektrik lâmbalarını gözden geçirdi. Demek Devlet demiryollarında, diğer ecnebi şirketlerin işlettikleri demir yollarında raslamadığımız bir iş bölümü, bir iş düzeni ve temizlik var.

Tiren tam dokuz buçukta kalktı. Sağımızda Yenişehir bütün güzelliği ile, hafif meyilli bir arazi üzerine serpilmiş. Yenişehir istasyonundan

geçtik. Kurtuluş istasyonu arkasında, başka yerlerde görmediğim yeni bir modele göre yapılmış bir ilk okul var. Çok sade, fakat her halde çok sıhhiğ bir yapı. Solumuzda, bütün Orta Anadolu kasabaları gibi kirli bir renge bürünmüş eski Ankara görünüyor. Bugüne kadar Ankara bize Dörtüyz milyona mal olmuş. Muhakkak bir o kadar daha harcamak icap edecek. Yeni (kurma ve yaratma) ruhunun bütün fonksiyonlarını aksettiren bu hummalı inşaa faaliyeti ne zamana kadar devam edecek? Cevabı basit ve kolay: Büyük Türkiye Cümiyetine yakışan modern bir merkez haline gelinceye kadar.

— Arkası Var —

İbrahim Şahidi.

Yazan: C. AKER

İbrahim Şahidi onuncu hicret asrının en büyük mutasavvıf şairlerindendir. Türkce, Arabca Farisice, üç lisanda zamanın en çetin felsefi mevzularını en açık en selis bir üslubla şirin hududu içine almıştır.

İbrahim Şahidi pantaistir. Türkce (Gülşini Vahdet) adındaki eserinde o büyük ideye, pantaizime bağlılığını gösterir:

Bilmek istersen bu vahdet sırrını
Bulmağ istersen bu bahrın sırrını
Cehdidüp bu nameyi yad edesin
Canını kesretten azad edesin
Naminamı (Gülşeni vahdet) durur
Mueg cana kandi pür lezzet durur
Nazımı bu namenindir Şahidi
Ruyu hodu Şahididir hamidi

Gene bu Türkçe eserinde insana (mistik) bir bakışla bakarak insan yüzünün azalarını birbirile konuşturur:

Güyya miratı haktır ruyu yar
Aksi hüsnü haktır anda aşık ar

Çün mahbusta olan nukuş
Kıldılar mestane çünkim işi nuş
Zülfü ruh ebru dihen çeşmile hâl
Cem olup kıldı bular kilûkal
Her birinden birer muvehhiddir murad
Kim garaz timsalidir ey hoş nihad
Hakdurur ruhdan murad ey ehli raz
Ol ede naz bunlar edeler onlar niyaz
Zülfü dilberden aşık durur
Ruh ana azra o ol vâmık durur
Şol muvahhidlerki sır etmez nihan
Kim vere mesruru veş başile can

İbrahim Şahidi insan yüzünün azalarını böyle konuşturarak nefis şiirlerle (Gülşeni Vahdeti) doldurur.

(Serzenişi gerdanı zülfürâ o tevhide güften) bahsında şöyle haykırır:

Hat zebani hal açup takrir eder
Ayeti hüsnü sanem tefsir eder

Remzi mahfii beyan etmek diler
Sırrı pünhanı ayan etmek diler

Sonra:

Ey nice diller giriftarın senin
Nalibenddir cümle zünnarın senin
Ey nice zahitleri tersa kılan
Ey nice abidleri rüsva kılan
Ey nice uşşakı berdar eyleyen
Kesretinden şeyhi bizar eyleyen
Aşıkı şeyda ve mecnun eyleyen
Mekribe meftunu magbun eyleyen
Ey nice serkeşleri ram eyleyen
Taatu zikre pişiman eyleyen
Dilleri sevda ile viran eden
Mugu canı tutmağ için dam eden
Sofunun gönlünü perişan eden
Eşkini bi dillerin baran eden
Sattıran tesbih ile seccadeyi
Aldıran bir göze safi badeyi
Höcresin alimlere zından eden
Terki tahsil ettirüp rindan eden
Karini terk ettirüp kar ehline
Arını terk ettiren ar ehline
Halka halka çini çinl pür şiken
Halka şidalık veren anber şiken

Bu suretle insan yüzündeki azaları intak eder. Sonra yarın yüzünü şöyle anlatır:

Mazharı kiblei ehli safadır ruyu yar
Mazharı hüsnü hüdadır ruyuyar

İbrahim Şahidinin felsefesinin en derin mevzuu (aşk) dır. Gene (Gülşeni Vahdet) eserinin sonunda aşk için şöyle der:

Aşk imiş peyda eden bu alemi
Aşk imiş şeyda eden bu ademi
Aşk imiş tekvin edüp icad eden
Aşk imiş bu nisyan edüp abad eden
Aşk imiş gene anı kılan harab
Aşk imiş tebeddül ve inkilâp

Gülşeni Vahdette çok güzel edebi parçalar

vardır. Esasen tasavvufa ait olmakla beraber kuvvetli şiirlerle de süslüdür:

Sakiyim ben badei aşka lüdam
Herki ol aşık değil bunu haram
Bu şarabı içti cümle enbiya
Bu şarabile eserdı cümle evliya

Der bana senden sana ben akrebim
Sen beni senbil bes sendeyim

Kesretten daima kaçır:

Arif ol ko adadı kesreti
Vahdeti gör Vahdeti gör Vehdeti
Seligi ve benliği ko vahid ol
Terk idüp cismi azarı şahid ol

İbrahim Şahidinın kuvvetli ve çok ateşli şiirlerini burada tahlil bahsımız haricindedir. Biz ancak umumî felsefe ve kanaatlarını göstermek maksadiyle şu kısa izahatı verdik.

(Sefinei mevleviyyenin) verdiği malûmata göre İbrahim Şahidinın eserleri hemen bütün Türkiyyeye ve hatta o vaktin sarayına kadar

yayılmıştı. Eserlerini çok beğenen o vaktin Manisada oturan Şehzadesi Şahidi ile görüşmek istemiş ve görüşmüştür.

İbrahim Şahidinın zaviyyesi şimdi harap bir halde bulunan ve kendi ismile anılan (Şahidi) mevkiinde idi. Ömrünün sonlarına kadar burada postneşinlik etmiştir.

İbrahim Şahidinın ölümü hakkında muhtelif eserler muhtelif tarihler kayd eder. Biz bunlardan en doğru olarak 957 tarihini kabul ediyoruz. (Kamusulalam) ölümünü 927 hicri, (Osmanlı müellifleri) ve (Semahanei edeb) 957 tarihi gösteriyor.

İbrahim Şahidinın mezarı hakkında muhtelif rivayetler vardır. Muğlalılar mezarının Muğlada ve (Şahidi) mevkiinde olduğuna söylerler. Filhakika Muğlada bu mevkide bir türbe ve türbede de bir mezar taşı vardır. Bu mezar taşının Şahidiye ait olduğu görülüyor. Böyle olmakla beraber bizim tetkikimiz ve kanaatımıza ve muhtelif eserlerin verdiği malûmata göre İbrahim Şahidinın mezarı Afyon Karahisarındadır.

| Arkası Var ;

Arzın Tarihçesi, Paleogeografisi ve Jeolojisi

Ekmel İZDEM

1 — Arzın yaşını tayin etmek geçtür. Gerçi yıldızların soğuma müddeti ve mvayyen rusubiğ tabakaların muhtelif kalınlıkta olanlarının birikme müddeti hesap edilerek takribiğ bir rakam ifade edilebilmiştir; fakat ri-yazig bir kat'iyet ile ((arz şu kadar sene evvel kendi mi-h-veri etrafında dönmeğe başlamıştır veya birinci zamanla ikinci zaman arasında şu kadar sene geçmiştir)) dene-mez.

Mamafi "1922,, senesinde Amerika Felsefe Cemiyeti uzun tetkiklerden sora arzın yaşını bir milyar yedi yüz bin sene tahmin etmiştir. Arzın kabuk bağlamasından ve çukur yerlerinin sularla kaplanarak, mahdud bir miktar, en yüksek zirvelerinin ilk karaları teşkil etmesinden bu-güne kadar enaz "80,, en fazla "800,, milyon sene geçti-ği jeologların tetkiklerinden anlaşılmıştır.

Bundan mada rusubiğ tabakalarda hayvan ve nebat fosillerine tesadüf edilinciye kadar uzun bir zaman geç-miştir ki arzın tarihinde bu, "İptidai Zaman—Azoik,, diye tefrik edilir.

Temps Primitif'ten sora bugüne kadar geçmiş olan milyonlarca yıl, (tabakaların ihtiva ettikleri fosillerin cins-lerine; tabakaları vücuda getiren kayaların terkip ve bün-yesine; tektonik harekâtın muhtelif tezahürlerine ve ik-lim şartlarında görülen tenevvülere) nazaran dört zama-na ayrılmıştır:

1 — Birinci Zaman—Paleozoik. Asgariğ devam müd-det: "14—36,, milyon sene arası.

2 — İkinci Zaman—Mezozoik. Asgariğ devam müddeti: "4—14,, milyon sene arası.

3 — Üçüncü Zaman—Neozoik—kenozoik. Asgari de-vam müddeti "4 milyonla 200,, bin sene arası.

4 — Dördüncü zaman—neozoik hayatın en son par-çası.. "200,, bin sene evvelinden zamanımıza kadar gelen ve devam etmekte bulunan zaman.

Her Zaman'ı, yukarıda işaret edildiği gibi, dört cep-heden tetkik etmek lâzım.

1 — Azoik—İptidaiğ Zaman—Temp Primitif:

A — Fosilsiz... (yalnız bazı grafit kütleleri bulunmuş-tur; grafitin, antrasit gibi kömürlerin istihalesinden husu-le geldiği kabul edilirse nebat hayatının bu ilk zeman-da mevcut olduğuna kani olmak lâzım gelir. Halbuki şimdiye kadar hiç bir yerde bu Zaman'a ait tabakalar içinde nebat fosiline rasılmamıştır.)

B — Bu zaman kayalarında, içeriden dışarıya doğru, amfibollüşt, mikaşt, gneys, granit... Kütlelerine tesa-düf edilir. Daha sora bu tabakaları örten konglomera-larla filâdlar olmuştur. İlk zaman arazisine bilhassa Ku-zey Amerika, Groenlând, İskoçya; Hebrit Adalarında, çok miktarda tesadüf edilir. Memleketimizde Batı Anado-lu'nun bazı kısımlarında ve Ulu Dağda bu nevi tabaka-lara rastlanılır....

C — Tektonik harekât az mahsûs... Yalnız sonlara

doğru ve Birinci Zaman'ın başlangıcında Kuzey Ameri-ka'da Hüron gölü civarından başlayarak İskoçya yolu ile İskandinavya'ya uzanan ve Groenlând'a bir kol salan (cha-îne Huronienne) — Hüron silsilesi zikre şayandır.

D — İklim vaziyeti meçhul.

2 — Birinci Zaman—Paleozoik—Temps Primaire:

A — Umumiğ adı (trilopit) olan ve pek muhtelif en-vai olan basit hayvanlarla, bazı haşereler, Dafdaie ve zevahif sınıfına mensup hayvanlarla bir sınıf balıklar. Ve çiğeksiz nebatlar...

B) Granit, porfir, gre, şist, arduvaz, kalker, kömür...

C — Tektonik harekâtın her nev'i çok şiddetli... İlti-va, inşikak, inhidam, ve dislokasyon hadiseleri bazan bir-likte, bazan ayrı, ayrı yerlerde ve muhtelif zamanlarda arzın çehresini mütemadiyen değiştirmiştir. Denizlerin ilerilemesi ve gerilemesi ile indifa hadiselerinin çokluğu bu zamanın tektonik vasıflarını tamamlar. Bu çağ'da Hü-ron iltivasından sora, İskoçya'nın eski ismine izafeten, Kaledonya silsilesi adı verilen büyük iltiva ile karbon devrinin ortalarında başlayarak Perm Devrinde de devam eden "Hersinya,, kıvrımları arzın bu zaman içindeki dis-lokasyon hadiselerinin şiddet ve imtidadı hakkında bir fikir verebilir. İrlanda'nın şimali garbisinde, İskoçya'da ve İskandinavya'da, en çok, tesadüf edilen Kaledonya ilt-tvalariyle; İrlanda'nın cenubi garbisinde, Armoriken, Ma-sifsantral, Voj, Kara orman, merkeziğ Al nanya dağları,, Mintakalarında görülen Hersinya iltivalarına mukabil ce-nupta (Gondüvana) adı verilen büyük bir kıta mevcut-tur.

D — Hararet pek fazla; ziya intisar suretiyle dağılı-yor; gökyüzü kesif bulutlarla kaplı; rutubet pek fazla; mevsimsiz yeknasak bir iklim...

3 — Mezozoik—Temps Secondeaire—İkinci zaman:

A — Fazla miktarda fosilleri ihtiva eden rusubiğ ta-bakalardan ibaret. Jips, andezit, kayatuzu, renkli marn, çeşitli kalkerler, tebeşir, marmar...

B — Mercanlar, Dafdaie ve zevahif amıflarına men-sup hayvanların boyları büyür, neviğleri çoğalır. Naime-lerden bazı cinsler; fıkariyelerden balıklar, şimdikine müşabih; kuşlara benziyen ilk uçan hayvanlar; iptidai, hayvanlardan bilhassa tebeşir tabakalarının vücuda sebep olan, foraminiferler... Ratıp mintakalar nebatları mecmu-ası yerine kurak nahiyeler nebatları kaim olur: Kavak, çınar, kayın, kestane...

C — Tam manasiyle sükûn devri; denizler muhtelif zamanlarda karaları istilâ ederler...

(Gondüvana) ikiye ayrılır; yalnız And silsileleri boyun da ve Efganistan'da indifa hadiseleri mevcud.

D — Suhunet azalıyor, burudet çoğalıyor: İstiva hat-tından kutup'lara doğru iklim farkları mütehalif vaziyette; mevsimler başlıyor. Delil: Yapraklarını döken nebatat fosilleri...

4— Neozoik— Temps Tertiair. Üçüncü Zaman:

a— İptidaî hayvanlardan nomolitler, na'melerden muhtelif cinsler; fıkariyelerden şimdi yaşamakta olan balıkların çağı ve şimdikilerine benzeyen daha az cüsseli zevahif ve kuşlar; beygir ve öküzün ilk dedeleri; domuz ve gergedanın cedleri; mamotlar; ipopotamlar, geyikler ve bugünkü kediler, köpekler, ayılar, beygirler.. Serhasiyelerle, akasya, defne, kâfur, asma, akça ağaç, gür gen, hurma, meşe, kavak, kayın, akçakavak, ceviz ve kara çam.

b— Trahit, andezit, bazalt, kum, kil, gre, pudidg, breş, jips, kayatuzu, kalkerler; kehriba, ilâh....

c— Müthiş tektonik kadiselerin vukuu ile mütemayiz olan bu Devir'de iltivaların sonuncusu olan "Alp", silsilesi teşekkül eder: büyük Ohyanus'ta Avusturalya ile Doğu Asya adalarını Asya'ya bağlayan kıt'a ile Antil Adalarının işgal ettiği saha çöker; Deyrin sonunda ve Dördüncü Zamanın başlangıcında Anadolu, Balkanlardan ayrılır. Büyük Okyanus ve Akdeniz'i çepeçevre saran ara zide dehşetli indifalar husule gelir. Atlantit kıt'ası parçalanır, çöker..

d—Bugünküne nazaran daha fazla, İkinci Zaman'a nazaran daha az suhuret. Rutubet, Miyosen Devrinde fazlalaşır; mevsimler bugünküne çok benzeyen bir vasıf kazanırlar...

5— Neozoi—temps quaternaire—Dördüncü Zaman:

a— Bu zaman'ın hayvanları şimdi yaşıyan veya bunların cedlerini teşkil eden memeli hayvanlardır. İklimin tebeddülü ile Medarlar'a veya kutuplar'a hicreteden hayvanlar bulunduğu gibi Cumudiyeler Devrinde bulundukları ysrlerde kalan hayvanlar da olmuştur.. Cumudiyeler

Orta Avrupa'ya istilâ ettikleri zaman daha cenuplara inec ipopoam, gergedan, fil, arslan, Gibi hayvanlara mukabil elân, gloton ve Rengeyiği hayvanlar cumudiyeleri çekilmesini mütcakip kutuplara hicret etmişlerdir. Halbuki köpek, kurt, domuz, tilki, at ve merkep,, bulundukları yerlerde kalmışlar, hicret etmemişlerdir.... Memeli hayvanların en mükezzamel nümunesi olan maymunlar ve en sora insanlar bu Zaman'ın en sonunda hayat sürmiye başlıyan mahiülklardır.

b— Bu zaman'ın toprakları, akarsuların çukurlara veya denizlere sürükledikleri ve doldurdıkları, maden ve kayadan âri gevşek ve bitek topraklardır...

c— Bu Zaman'da tektonik harekâttan, yalnız inhidamlar vukua gelmiştir; Üçüncü Zaman'ın sonlarında parçalanmaya başlayan Ejeit kıt'ası kat'ig şekilde göçer ve birer nehir vadisinden ibaret olan Çanakkale ve İstanbul Boğazları ile Marmara teşekkül ederek Akdeniz'in tuzlu suları Karadeniz'e akmağa başlar. Diğer taraftan Atlantit Kıt'asından kalan son parçalarda ortadan kaybolarak şimalin soğuk suları Medarlar denizlerinin ılık suları ile karışır.

d.— Atlânti'tin şimalindeki soğuk sular da, cenubundaki sıcak suların karışması, arzımızın uzak yıldızların cazibesi altında mahrekinin daireden, kat'i nakısa doğru tebeddül etmesi ve Üçüncü Zaman'ın sonunda teşekkül eden pek yüksek silsilelerin mevcudiyeti,, gibi sebeplerle bu devirde iklim şartlarında mühim bir tahavvül göze çarpar. Yağan bol yağmurlar ve karlar cumudiyeleri teşkil ederler; Cumudiyeler ile fasıla ile dört defa.. geriler ve ilerlerler. Aynı zamanda mevsimler de kat'ig şekilde tekrarrür ederler...

Henrik Ibsen.

Madame İnger A Ostraat Beş Perdelik Tarihî Piyes

— 8 —

Türkçeye çeviren: Vehbi Başko.

tirebilir.

Eline

Yaldızlı sözlerle başkaları aldatılabilir fakat ben değil. Burada geçmeleri bilmediğimi zan edebilirmisiniz. Hareketlerinizi biliyorum. Danimarkalıların sadık dostu olmadığınızı biliyorum. Hatta nefret ettiğinizi fakat onlardan korkduğunuzu zan ediyorum. Meretei Vincent Luge verdigiz zaman Danimarkalılar çok kuvvetli idiler. Fakat üç sene sonra vaziyet değişti.

Danimarka Kralının murahhası memleketimizde bir çok cinayetler irtikap etti.

Ölen evlâdınızın intikamı için ne yaptınız? Hiç bir şey! Pek iyi! Ben sizin yerinize hareket edeceğim. Milletinizi uğradığı, fenalığı, ailemizin felâketini düşmanı iade edeceğim. Bunu taahhüd ediyorum.

Madam İnger

Senmi? Ne yapmak niyet ediyorsun?

Eline

Siz kendinizinkini seçtiğiniz gibi bende hatı hareketimi seçtim. Yapmak istediğimi bizzat kendimde bilmiyorum. Fakat mukaddes davamız için bütün teşebbüs kuvvetimi his ediyorum.

Madam İnger

O halde zalim bir mücadelen olacak. Evvelce bende aynı yemini ettim. Fakat intikam gecesi gelmeden benim saçlarım beyazlaştı.

Eline

Sizin misafiriniz gelecek benim düşüncem faydasız.

Belki henüz vaktidir... Allah size kuvvet versin. Unutmayınızki bütün nazarlar size çevrilmiştir. Gençliği mahi olan Merete karanlık tabutunda uyuyan Lucıayı düşününüz. Bilhassa bu gece son evlâdınızın mevcudiyetile uyandığınızı unutmayınız.

Madam İnger

Onu benden alan allaha sor.

Eline

Sizden soracağım. Zira onun ölümünden mesul olan sizsiniz. Bergende Merete ziyaret etmek için, bir ilk bahar kuşu gibi sevinçli olarak Ostraatı terketti. Ostraatı geldiği vakit yanakları sararmış, öldürücü bir öksürük göksünü yırtıyordu.

İşte siz çok mutehayyirsiniz anne siz tasavvure diyorsunuz ki bu mekruh sır ölüm ile gömüldü. O bütün bana emanet edildi. O bir şuvalyeyi seviyordu.

Görüyorsunuz hepsini biliyorum.

Madam İnger

Hıpsini biliyorsun. O halde şuvalyenin isminide tanıyorsun.

Eline

Hayır o bana demedi yalnız bu ismin düşünce ile delice titreyordu.

Madam İnger

(Kendi kendine, sükûnetle)

Ah! O halde sen hepsini bilmiyorsun.

Eline bütün söylediklerin doğrudur, fakat Lucia Danimarkada iken olanları bilmemezlikten geliyorsun.

Eline

Hayır, onuda biliyorsun.

Madam İnger

Onun askı sönmüştü. Yaldızlı sözlerle hile ile onu kandırdılar.

Eline

Memşiren sevilirdi. Sizde bir ana kalbi olsaydı kızınızın şerefi her şeyin önüne geçerdi.

Ben onun saadetine malikim. Göz önünde misal olan Merete bana evlâdımı nasıl feda et-

(Soldan çıkar)

Sahne. V1
Madam İnger

(Yalnız)

Madam İnger

(Uzun müddet bakarak)

Sonuncu evlâdım! hakikatı düşünmüyorsun. Bununla beraber allah beni af ediyor. Bu gece memleketimin, Norveçin tali oynuyor. Ah! işte avluca bir hayvan ayağı sesi.

(Kulak verir)

Hayır, bu rüzgâr burada bir mezarda imiş gibi soğuk var!

(Titrer)

Allah beni böylemi yapmalı idi? Beni kadın yaratmak, ve benim omuzlarıma bir insan için ağır olan bir yükü yüklemek, benki bu memleketin taliini ellerimde tutuyorum. Bütün bu halkı ayaklandırabilirim.

İsyan işareti benden bekleniyor. Onu şimdi veririm asla durmayacaklar.

Nasıl tereddüdmü ediyorum. Yalnız bir şey için onların heksini feda etmek.

Mümkün olsa... Hayır, hayır onu arzu etmem

ve onu yapamam.

(Şuvalyo salonuna bir nazarar atar. Sonra yavaşca döner. Yavaş sesle.)

Ah! ecdadımın mezarlarını sarı hayalları, işte burada. Sizin bakışlarınız ne kadar dehşetli, ah! her taraftan beni araştırıyorlarmış gibi.

(Bir hareketle bağırır)

Sten Sten! Knut Olfson! Olaf Skoktav! beni bırakınız. Beni bırakınız! Muktedir değilim.

Sahne. V11

(Kuvvetli bir adam, Şuvalya salonuna girer koyun derisi geyinmiş ve paslı bir silâh taşıyor)

Madam İnger

Adam

(Kapuda durur ve yavaş sesle söyler)

Sizi selâmların Madam İnger Gyldenlöve

Madam İnger

(Geri döner ve bir seda fırlatır)

Allahım! Allahım!

(İskemleye düşer. Adam kımıldanmaksızın durur. Uzun müddet Madam İngeri gözden geçirir.)

— Sonu Var —

Mendires Kıyıları

Düşmüş hasret derdine,
Dağların kemendine..
Aşık olmuş kendine
Mendires kıyıları

Omuzlarındaki şal
Gündüz yeşil, akşam al..
Gece siyah bir sandal
Mendires kıyıları

Ağaçların Gölgesi

Dallardan ine ine
Geçmişî anar yine..
Benzer âşık kalbine
Ağaçların gölgesi

Yapraklar demet, demet
Çeker bahara hasret
Can veren bir iskelet
Ağaçların gölgesi

Yolcu

İnleyen bir âşık var
Dolaşmış diyar diyar..
Bulamaz bu yollarda
Sazından başka bir yar.

Dayanmış bir asaya..
Günleri saya saya
Dağda ılık beklerken
Benzer Nebi (Musa) ya

Muammer Lutfi BAHŞI

HATAY.

E. İZDEM

Tablo: I

Parlavan süngülerin altında tunç başlar. Gülen, sevinen yüzler. Al bayraklar. Tasadan dolmuş gözler, siyah bayrak, siyahlar giyinmiş Türk kızları ve Milliğ heyecanın, hassasiyetin titrettiği imanlı bir ses:

"Kırk asırlık tarihe malik olan ülke, esir kalamaz., Bu sahne, onaltı yıl önce Adana'da, yaşandı.

Tablo: II

Aktörler, türlü maskelerle, rollerini oynamağa çalıştılar. Deniz bulandı; havalar karardı; yağmur yağdı; şimşekler çaktı.

Hata'ya yıldırımlar düşeceği sanılır ve beklenirken Mehmetciğin, Türk'ün ebediğ varlığını terennüm eden sesi duyuldu. Tunç başlar, sert ve manalı bakışlar, muttarit adımlar, iman dolu göğüslerden fıskıran marşlar;

Tüfek, şüğü, mızrak, Alay Sancağı; sevinç gözyaşları, hasret dinmesi, kucaklaşmalar....

Bu, tarihin yeniden doğması idi. Bu sahne onaltı yıl sonra küçük Hatay ülkesinde yaşandı ve henüz duymadığımız halde ruhumuzda akislerini ısıtır gibi olduğumuz bir sese kulak kabarttık:

"Kırk asırlık tarihe sahip olan ülke, kurtuldu!.."

Kurtulan Hatay, kurtarılan Türk tarihinin bir sembolü oldu.

Uzun asırlardanberi Orta Asya'ya ışık, hararet ve hayat veren Türk Güneşi, bir küsuf devresi geçirmişti. İhtiyar küre'nin karanlık kalmış yerleri, yeniden doğmuş gibi görünen Güneşin ilk ziya serpintilerini almağa başlamıştı. Çin'e, Hind'e, Avrupa'ya, Afrika'ya, Ön Asya'ya doğru süzülen ışık demetleri, bir taraflı Tarih'in kaydetmeğe asla razı olmadığı "İlk rönesans,, ları doğuruyor; yığınları insanlığın ilk basamağına yükseltiyordu.

İlk medenî varlık, ilk kültürlü insan ve ilk önder adam, başı göklerde, yeryuvarlağından göçden geçirdikten sora kararını verdi:

Dünyanın yabani ağaçlarını aşılıyarak yemiş verecek bir hale getirmek için yayılmalıyız. Ve elinde, Türk Güneşinden tutuşturduğu, meşale ile Acun'un dört bucağına yayıldı.

Artık küçük Türk Güneşleri de bütün haşmetiyle parıldıyordu: Hun, Dravit, Sumer, Akat, Elâm, Hatay.

Anadolu'ya kendi adını veren atalarımız, muvakkaten tarih sahnesinden çekilinceye kadar, son nefeslerini şimdi Hatay dediğimiz yerde vermişlerdi. Tarih, o son nefeslerin 1938 de ilk nefesler olduğunu gördü. Bir doğuş ve bir canlanış var.

Folklor:

Maniler.

Derleyen C. AKER

Fethiye İlçesinin Kara Nif Köyünün Manileri

21
Maniciğim Maniciğim
Kar memenden emeceğim
Bu birli dikiz olsa
Ben üstünde döceğim

22
Elime aldım mavzer tüfegi
Bele kuşattım beş yüz fişengi
Ben bu yarı alurdum diye
Unuttum minderi döşegi

23
Suya gider ok gibi
Şalvar giyer top gibi
Hiç ardına bakmıyor
Nişanlısı yok gibi

24
Zeytin yaprağını dökmez
Gülüm aklımdan gitmez
Sevdiğim sen var iken
Beni başkası kesr etmez

25
Elindedir endaze
Neden gelmen sen bize
Size gelmek isterim
İftira ederler bize

26
Karanfilsin mersinsin
Dağlarda güvercinsin
Büyük değilsin küçüksün
Tamam benim harcımsın

27
Feneri dala astım
A, benim iri feslim
Önden kendin gelirdin
Artık selâmı kestir

28
Elinde kadeş sini
Billahi sevdim seni
Dilim intizar etmez
Allaha saldım seni

29
Develer katar katar
Çilbiri suya batar
Şu köylerin kızları
Karşıdan göbek atar

30
Sıra sıra kazanlar
Kara kara yazanlar
Cennet yüzü görmesin
Aramıza bozanlar

31
Peştimalım mavidir
Bugün palaz aavidir
Ben gurbete gidersem
Seni kimler avudur

32
Pençeresi demirden
Elâ gözü mineden
On beşine girmezden
Sensin beni delirden

33
Sigaramı düreyim
Aç yorganı gireyim
Akşam bize gelersen
Yar olduğunu bileyim

VESİKALAR

Vesika 1 — Gemilere lâzım olan kereste ve kendirlerin verilmesi hakkında.

Livai Menteşe kadılarına ve livai menteşede nazırilemval olan dergâhı âli çavuşlarından Tahire hükümki.

Haliya Antalyada bina olunan kadirga lâzım olan eğer kendir ve eğer sair gemiler kerestesidir. Zikrolunan gemiler üzerinde olan Mehmet çavuş her ne talep ederse tedarik ve irsal olunmasını emredip buyurdum ki vusul buldukta bu bapta cümleler gereği gibi mukayyet olup zikrolunan gemiler mühimmi için müşarünileyh çavuşum talep eylediği eğer kendir ve eğer gayri kereste ve levazımdır. Alettacil tahtı kazanızdan tedarik ve irsal edip bu bapta ihmaliniz sebebiyle gemiler uk ve tehir olunmaktan hazer edesin ve emri salıkım üzere ol vilâyet mahbuslarda olan ve ele getirülen mücrimleri sulp ve siyaset ettirmeyüp töhmetlerinin sureti sicillerile müşarünileyh Mehmet çavuşa teslim eylesin ki anda kürege koşa Bu hususlarda ihtimam edüp ne veçhile tedarik olunduğun arzedesin. 2 Şevval 979

Mühimme 10 S. 129

Vesika 2 — Gemilere lâzım olan malzemenin verilmesi hakkında.

Menteşe sancağı nazırı Tahire hüküm ki. Haliya desturu mükerrem vezirim Piyala paşa Edamallahü tealâ iclâle tarafından Rados-ta bina olunan kadirgaların kendiri ve yelken bezleri ve sair elâme müteallik olan hususlar Menteşe sancağında bulunan yerlerden tedarik olunmasını emir edüp buyurdum ki varıcak tehir etmeyüp haliya Rados sancağı beyi olan kıya dam azze ile haberleşüp müşarünileyh tarafından yapılacak kadirgalara müteallik eğer kendir ve eğer sair hususlarıdır. Ne miktar nesne talep ederse nezaretinde bulunan yerlerden maliye tarafından irsal eylesin ki gemi-

ler vakti ile itmama erişüp hizmetinde buluna bu hususu mühimmandır. Envai ikdam ve ihtimamın zuhura getüresin.

Piyale hazretlerine verildi. 282 979

Mühimme 10 S. 173

Vesika 3 — İstanköy adasının muhafazası hakkında.

Menteşe beyine hüküm ki.

Bundan akdem sana hükmü şerif gönderilüp Menteşe sipahilerinden elli nefer sipahiye (İstanköy) ceziresi muhafazasına tayin edüp muhafaza hıfzu haraset ettiresin deyu emrolmuştu. Evvel emri şerifim kemakân mukarrerdir. Buyurdum ki vardıkta emri salıkım üzere sancağın sipahilerinden elli nefer sipahiye yat viraklarile mürettep ve mükemmel alâti darp ve kıtal ile cezirei mezbure ve muhafazasına tayin edüp gerekli gibi hıfz ve heraset ettiresin.

Kethüdasına verildi. 5 Muharrem 980

Mühimme 819 S. 9

Vesika 4 — Menteşede göherçile işlenmesi ve sed binası hakkında.

Menteşede göherçile hizmetinde olan Mehmet çavuşa hüküm ki.

Mektup gönderüp Menteşe piyadelerinin ikinci nöbetlüsü göherçile hizmetine emrolunup iltizama dahil iken Menteşede sed hizmeti binasına emrolunmakla kârhanenin ikisi hizmetkârsuz kaldığını bildirmişsin. İmdi sed binası dahi ziyade mühimmandan olmağın zikrolunan piyade hizmeti mezbure irsal olunmuştur. Göherçile hususu mümkün olduğu üzere işletmek emredüp buyurdum ki vusul buldukta göherçile hususunda mukayyet olup mümkün olduğu kadar işledüp ihmal eylemeyesin.

Divanda kara kethüdaya verildi.

6 Safer 981

Mühimme 22 S. 166

Hikâye

Burçak Tarlası

HACERİN TÜRKÜSÜ —

HİKMET TURHAN
DAĞLI OĞLU.

Bir yaz mevsimi şehirlerin gürültüsünden kurtulmak ve başımı dinlendirmek üzere dağlar başında bulunan bir köye gitmiştim.

Gittiğim bu köy Efeler ve Zeybekler diyarı idi. Burası bin bir maceranın kahramanı yiğitlerin, sazlarile, kalpleri coşturdukları bir köydü.

Halk ruhunun, halk zevginin, bütün incelikleri, bütün aşkları ve istisablarını bu dağ başında yaşayan insanlarla beş on günlük bir münasebet anlatmağa kâfi gelir. — Çünkü buralarda hayatın kopyası değil bizzat kendisi görülüp yaşanır.

Bir san'atkâr için, intizamdan fazla can sıkıcı bir şey olmasa gerektir. Kuvvetli heyecanları ancak hayatın gelişi güzel maceraları ve meddücezirleri doğurabilir...

Bu köyde, ilk günlerim bir örnekte geçti. Günlerim güneş battıktan biraz sonra yatmak ve doğmadan biraz evel kalkmakla geçiyordu.

Bir gün yanıma iri yarı yanaklarından kan fışkıracak gibi, gözleri mertlik saçan sıhhatli bir köy genci geldi.

— Efendi dedi—Köyümüze gelmişken bari köyü ve bizi öğren... Böyle yatıp kalkmanın yiyip içmenin ne zevki varki?...

Delikanlı ile ahbap olduk. Onunla birlikte gezmeye eş dost sahibi olmağa, köy maceralarını dinlemeğe başlamıştım. Bu köy hatıraları içinde kanlı gülünç olanlar, sevgi uğrunda on beş sene hapse girenler, adları dağlardan dağlara yazılmış efelerin hikâyeleri vardı. Delikanlı bir gün bana: Dağ başında bir gece çadır rahatsızlığına katlanırsan seni kınalı dağdaki deligöl kenarında yapacağımız bir âleme götüreceğim dedi...

— Saz ve oyun varmı?...—deye sordum.

— Hem istediğinden alâsı var... Orada saz çalanları ve eyi Zeybek oyunu oynayan-

ları göreceksin.—

Bir çocuk gibi seviniyordum.. Ne zamandanberi böyle bir âlemin hasretini çekiyordum.

Vakit akşama yakındı.—Arkadaşımla beraber atlara binerek fundalık bir dağ yolunu tırmanmağa başladık.—

Ogün köyün zenginlerinden Şakir efe askerden teskeresini alıp gelen oğlu için kınalı dağda bir ziyafet veriyordu.—

Gündüzden oraya kuzular kazanlar çadırlar, yataklar kapkacak ve yemek için icap eden şeyler gönderilmişti.—

Çamlıkların arasından geçiyor, uzaklarda karlı dağların arkasında batan güneşin kızılıklarını seyreden kınalı dağa tırmanıyorduk.—Bir saat sonra kınalı dağa çıkmış, göl kenarına gelmiştik.—Gençliğinde bir çok maceralar geçirmiş olduğunu dinlediğim Şakir efe nargilesini köpürterek içiyordu. Beni görür görmez:

— Gel bakalım bizim oğlan deye beni çağır. Efenin elini sıktıktan sonra göl kenarına serilmiş, kilimlerin üzerindeki minderlerden birine yorgunluğun verdiği tatlı bir gevşeklikle oturdum.

Temiz, parlak mehtaplı bir yaz gecesi idi.—

Biraz ötede çobanların çukurlarda kızartıkları büryanların nefis kokuları geliyordu.—

Daha ötede döğünlerde yemekler pişiren usta bir kaç adam hoşmerimler, pilâvlar pişiriyorlar—beri tarafta rakı içenler için sof-rada bir çok mezeler hazırlanıyordu.

İhtiyar Şakir efe bana:

— Nasıl bizim oğlan yoruldu mu? Biraz oturup dinlen. Bir şeyin kalmaz.—Bizim dağın havası kıyaktır diyordu...

Biraz sonra sofra kurulmuştu. Hepimiz büyük tepsilere olduğu gibi konmuş kızartıl-

miş kuzuların başına geçmiş ellerimizle bu nefis kebaptan yemeğe başlamıştık...

Gök yüzünde altın suyuna batmış bir bakır leğen gibi duran ay tepemizden bizi seyrediyordu.—

Herkes iştihla yemek yiyor, ve tepsinin biri kalkıp biri geliyor ve Şakir efe ikide bir bana.

— De bakam,—Bizim oğlan—Sonra acı-kırsan karışmam diyordu,—

Kuzular, pilâvlar, hoşmerimler yendikten sonra kahvelerimizi içtik... Ve minderlerin üzerine uzandık.

Ne tatlı bir dağ rüzgârı esiyordu.—Uzaklarda çobanların yaktığı ateşlerin âlevi yükseliyordu,—Kızanlar sofraları, kaldırıp ortalığı temizlediler.—Şakir efe askerden gelen oğluna seslendi.—

— İbrahim—Kızanlara söyle sazlarını hazırlasınlar.—Çok geçmedi iki üç zeybek sazları ile hemen karşımıza gelib yere çömeldiler.—

Ve tellerini cızırdatmağa başladılar.—

Gecenin sessizliğinde kınalı dağın kınalı gölü kenarında çalınan sazların nağmeleri derinleşe derinleşe gölün sularına göğün yıldızlarına kadar uzanıyor ve oradan kalplerimize ve yakan ve coşturan bir âlev gibi dökülüyordu.—

Onlar sanki kalplerini sazlarına germiş inletiyorlardı.

Sesler o kadar yanık, o kadar derin ve o kadar içtendiki.... Bu havalardan vecde gelen mor çepkenli kısa poturlu, lenent sarı burma bıyıklı iki Zeybek ayağa kalktılar ve bir zeybek oyunu oynamağa başladılar. Ayaklar ve eller hareket ederken esaletle vekar—gururla azamet birbirine karışıyordu. Sıçramalar, dönmeler, ayakları vurmalar ne kadar güzel ve insana ne kadar büyük bir cuşış ve heyecan veriyordu? Oynayanlar kâh yavaş yavaş çalâkleşerek uçuyor ve sonra esatir kahramanları gibi kanatlanıyordu.—

Bu oyun yarım saat sürdü, Çalanlar kendilerinden geçmiş, oynayanlar kendilerinden geçmiş seyredenler kendilerinden geçmişti,

Bu oyun mert ve asil bir, milletin koç ve babayiğit çocuklarının ilâhi hareketleridir.

Kınalı dağın kınalı gölü kenarında uzak-

larda çobanların yaktığı ateşlerin âlevi suların sesine rüzgârın iniltisi kalbimizin sesine karışırken seyrettiğim bu Zeybek oyunu hatırasını hiç unutmuyacak ve hatırladıkça daima coşacağım.—

Vakit ilerlemişti. Sazlarla köy türkülleri çalınmağa başlanmıştı, Çakıcının, Demirci efenin türküsü bilmem hangi bir kızın aşkı için katil olan bir delikanlının türküsü çalındı. Fakat bunlar arasında gerek bestesi gerek mevzuu ile üzerinde en kuvvetli tesiri yapan Hacer kızın ("Burçak tarlası,") türküsü oldu.

Hacer kız 18—20 yaşlarında masum ve güzel bir köylü kızıdır.—

Bir gün sabahleyin erkenden burçak tarlasına gidiyor. Bir taraftan öküzlere burçak yoluyor bir taraftanda bir türkü söylüyor. O civarda dolaşan bir haydut çetesi bu güzel yanık türküyü bir zaman durup dinliyor sonra türkünün geldiği tarafa doğru yürüyorlar. Tarlada yapa yalnız burçak yolan Hacer kızı görüyorlar. Ve hemen zavallı kızın üzerine çullanıyorlar kız eşkiyaya yalvarıyor ve bir askere nişanlılığı olduğunu söylüyor.—Eşkiyalardan biri:

— Kız seni öyle ise ben alayım. Bana var, askerle evlenipte nideceğin diyor.—

Kız, olamaz deyince haydut zavallı kızı saçlarından tutarak تنها bir köşeye sürüklüyor. Epeyce uğraşmadan sonra zavallı kız hayduda mağlup oluyor. Ve namusu berbat oluyor.—Anası babası Haceri reddediyorlar. Hacer artık köyde dilleniyor. Bunu işiten haydut vicdan azabından kıvrantıyor ve Haceri nikâhlayarak alıyor. Fakat kaynanası Haceri çok fena, dayanılmaz muamelelerle kötü ve kaba sözlerle hırpalamağa başlıyor.—

Hacer burlardan çok mütessir olarak daima ağlıyor ve daima taliine sitemler ediyor.—

Bir çok sabahlar komşular bir kadının yanık bir türkü söylediğini ve bu türkünün her sabah aynı zamanda tekrarlandığını işitiyorlar.—

Bu türkü ağızdan ağıza, köyden köye, kasabadan kasabaya yayılıyor... Bedbaht genç bir kızın bestelediği bu türkü gitgide bütün

bedbaht kızların öksüz gönüllerin malı oluyor.—Bu dağ başında işittiğim türküyü işte buraya bende olduğu gibi geçiriyorum.

BURÇAK TARLASI

Sabahtan kalktım sütü pişirdim
Sütün kaymağını yere düşürdüm,
Kaynanamdan korktum aklımı şaşırdım
Ne yaman zorimış aman burçak yolması
Burçak tarlasında gelin olması.

Elimi sallarken değdi dikene
İnkisar eylerim burçak dikene
Dilerim Allahtan ömrü tükene
Ne yaman zorimış aman burçak yolması
Burçak tarlasında gelin olması.

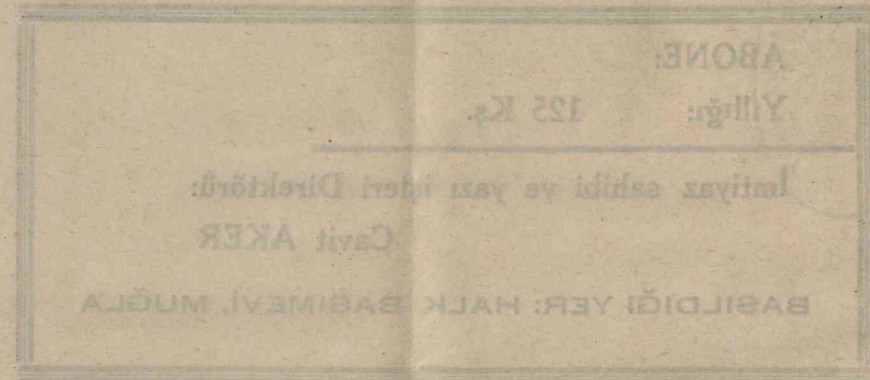
Şu dağın ardında ezan sesi var
Ezan sesi de il gelin yası var

Sevdiğim kalbimde hançer pası var
Ne yaman zorimış aman burçak yolması
Burçak tarlasında gelin olması.

Halk arasında ve halk ruhunda yaşayan böyle hazin maceraları ve burçak tarlasında gelin olmuş bedbaht güzel kızın feryad ve ıstırabını tekrarlayan âşıklar ve bundan acılar duyan gönüller var.

Gece yarısı yorgan altında çadırın içinde üşüdüğümü duyuyor ve gözlerimin önünde bir taraftan zeybek oyunu oynayan Efeler hir taraftan da masum bedbaht Hacer kız canlanıyor ve onun şu ateşten mısralarını duyar gibi oluyorum.

Ne yaman zorimış aman burçak yolması
Burçak tarlasında gelin olması....

HALKEVLERİ DERĞİLERİ

Halkevinin adı	Derginin adı	Kaç günde bir çıktığı
Adana	Görüşler	Aylık
Afyon	Taşpınar	"
Ankara	Ülkü	"
Antalya	Türk Akdeniz	İki aylık
Bafra	Altın Yaprak	Aylık
Balıkesir	Kaynak	"
Bursa	Uludağ	Üç ayda bir
Burdur	Ülker	Aylık
Denizli	İnanç	"
Elâziz	Altan	"
Eminönü	Yeni Türk	"
Eminönü	Halk' Bilgisi Haberleri	"
Gireson	Aksu	"
Isparta	Ün	"
İzmir	Fikirler	15 günde bir
Konya	Konya	Aylık
Manisa	Gediz	"
Merzifon	Taşan	"
Milâs	Yeni Milâs	"
Niksar	Ülker	"
Trabzon	İnan	"
Samsun	19 Mayıs	"
Sinop	Dıranaz	"
Sivas	Orta Yayla	"
Yozgat	Bozak	15 günde bir

ABONE:

Yıllığı: 125 Kş.

İmtiyaz sahibi ve yazı işleri Direktörü:
Cavit AKER

BASILDIĞI YER: HALK BASIMEVİ, MUĞLA

10 Kuruş.

MAHMUT ŞAKİROĞLU'DAN
ALINDI